

Αλεξάνδρα Πολιτάκη

Η πρώτη φάση του προσφυγικού ολοκληρώνεται και δεν φαίνεται να υπάρχει κάτι άλλο να περιμένει κανείς στη σύνοδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 17 και 18 Μαρτίου πέρα από την επισφράγιση αυτής της ολοκλήρωσης.

Η παγίωση των μετώπων εντός της ΕΕ και ευρύτερα στην Ευρώπη δεν μπορεί πλέον να αλλάξει, ούτε με καταγγελίες, ούτε με εκκλήσεις, ούτε με κάποιον άλλον τρόπο.

Το προσφυγικό έγινε ένα **διμερές ζήτημα μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας** και με αυτόν τον χαρακτήρα θα συνεχίσει στο μέλλον, με τον έλληνα Πρωθυπουργό να κάνει λόγο για συνεννόηση και σχέδιο μεταξύ των δύο χωρών για το θέμα και τη Γερμανία στον διαμεσολαβητικό ρόλο της ισχυρής δύναμης.

Η Ευρώπη αποσύρεται με δηλώσεις και σχέδια - παρωδία και το μόνο που θα μείνει ως ευρωπαϊκή εμπλοκή θα είναι τα ευρωπαϊκά κεφάλαια που θα πέσουν σε Ελλάδα και Τουρκία, με αυτήν τη σειρά αλλά με τη μερίδα του λέοντος στην Τουρκία.

Ο μικρός αριθμός θέσεων μετεγκατάστασης προσφύγων σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα σε διάστημα δύο ετών, 66.400 από Ελλάδα, 39.600 από Ιταλία, 54.000 από Ουγγαρία, δεν συνιστά τίποτα άλλο παρά έναν ακόμη κατά πρόσωπο εμπαιγμό, που έρχεται να προστεθεί σε μια ατέλειωτη σειρά καταπατήσεων, παραβιάσεων, ύβρεων, χλευασμών και απειλών, ένα χαρακτηριστικό, αναγνωρίσιμο ιστορικά, ευρωπαϊκό μείγμα αλαζονείας και κυνισμού.

Τρεις μεγάλες εξελίξεις σφραγίζουν την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης στο προσφυγικό και σηματοδοτούν την έναρξη της επόμενης.

Καταρχήν η εμπλοκή του ΝΑΤΟ. Με το ΝΑΤΟ να επιχειρεί στο Αιγαίο και στη συνέχεια και στη Μεσόγειο, όχι μόνο αλλάζει ολοκληρωτικά ο χαρακτήρας της προσφυγικής διαχείρισης

καθώς στρατιωτικοποιείται, αλλά “αλλάζει χέρια” και η ίδια η διαχείρισή του, καθώς το πολιτικό σκέλος που θα έπρεπε να είναι και να παραμείνει το κυρίαρχο περνάει σε δεύτερο ρόλο. Η αλλαγή αυτή ήταν αναμενόμενη και από τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις επιθυμητή.

Η απομάκρυνση των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων από τις αρχές του δικαίου και του ανθρωπισμού δεν μπορούσε παρά να οδηγήσει σε αυτήν την εξέλιξη. Γιατί ο “ρεαλισμός” για τον οποίο η ΕΕ τόσο πολύ μίλησε τα τελευταία χρόνια, αναγνωρίζει ως μόνη δυνατή συνθήκη για να αντιμετωπισθεί το προσφυγικό ζήτημα αποτελεσματικά, στις συνθετότητες που περικλείει και στο βάθος χρόνου που χρειάζεται, τις αρχές του Δικαίου και του ανθρωπισμού. Όλες οι άλλες επιλογές οδηγούσαν εδώ. Και η Ευρώπη είχε πάρει από καιρό τις αποφάσεις της, είχε κάνει τις δικές μη-ρεαλιστικές αναγνώσεις με τις οποίες εξελίχθηκε το προσφυγικό.

Η εμπλοκή του NATO αναμφίβολα είναι η κορύφωση που επισφραγίζει ένα “τέλος”, αλλά όχι μία μη-αναμενόμενη εξέλιξη που εκπλήσσει.

Η δεύτερη μεγάλη εξέλιξη είναι το κλείσιμο της Βαλκανικής Οδού. Και αναμφίβολα πρόκειται για ένα σημείο που ορίζει το τέλος περισσότερο μιας εποχής, παρά το τέλος μίας μόνο φάσης.

Στο κρίσιμο αυτό σημείο της εξέλιξης της προσφυγικής κρίσης όπου η μία ήττα ακολουθεί την άλλη και η μία παταγώδη αποτυχία την προηγούμενη, η εκδοχή μίας “λύσης” του προσφυγικού μακριά από την ηθική και το δίκαιο, είναι μία εξέλιξη εξαιρετικά δραματική και τρομακτικά επικίνδυνη. Με τρόπο καίριο και ουσιαστικό επισημάνθηκε από όλους ότι το σχέδιο που συζήτησαν Davutoglu, Tusk και Juncker για την τελική συμφωνία ΕΕ- Τουρκίας είναι ηθικά ελλειμματικό και νομικά προβληματικό. Όχι μόνο δεν επιλύει τίποτα, αλλά διαιωνίζει την υπάρχουσα κατάσταση δημιουργώντας μεγαλύτερα και δραματικότερα προβλήματα στο άμεσο μέλλον.

Η τρίτη μεγάλη εξέλιξη είναι ότι η ελληνική κυβέρνηση έχει ήδη περάσει στην “επόμενη μέρα”, που με άλλα λόγια σημαίνει ότι έχει περάσει στην επόμενη φάση. Κέντρα καταγραφής, μετεγκατάστασης, προσωρινής διαμονής, έχουν ήδη αποφασιστεί και δημιουργούνται παντού, σε όλη την Ελλάδα, με διαδικασίες fast-track.

Με την ελληνική κοινωνία να αυτο-οργανώνεται, να τρέχει και να συνδράμει όπου μπορεί, χωρίς όμως η κυβέρνηση να την υπολογίζει ως συνομιλητή, πόσο μάλλον ως συνομιλητή ευθύνης που τον καλεί να σηκώσει ένα τεράστιο βάρος. Η προθυμία της ελληνικής κοινωνίας

να σηκώσει το βάρος αυτό -και θα γίνουν γρήγορα περιθωριοποιημένοι και απομονωμένοι όσοι επέλεξαν ξενοφοβικές και ρατσιστικές θέσεις και αντιδράσεις – δεν σημαίνει ότι δεν δικαιούται να γνωρίζει τι συμβαίνει τώρα και τι πρόκειται να γίνει στη συνέχεια. Ευρώπη και ΕΕ έχουν ήδη κάνει τις επιλογές τους που δείχνουν καθαρά με ποιους θα πάνε και ποιους θα αφήσουν.

Η κυβέρνηση χάνει εδώ και καιρό τους κοινωνικούς της εταίρους τον έναν μετά τον άλλον. Το προσφυγικό ενεργοποιεί ξανά την κινηματική έκφραση, της δίνει ζωή, της δίνει αιτήματα και φωνή και την κάνει ολοένα και μαζικότερη. Βαθιά πολιτικό και αδιαχώριστο από την πολιτική στη φύση και στον χαρακτήρα του, το προσφυγικό είναι μια μάχη που η κυβέρνηση δεν θα αντέξει να χάσει, αλλά και δεν φαίνεται να ξέρει πως να την κερδίσει. Και είναι πολύ πιθανό έτσι όπως εξελίσσονται τα πράγματα, γρήγορα να βρεθεί ξανά στη θέση να πρέπει να επιλέξει εάν και σε αυτό το πεδίο θα ικανοποιήσει τους ευρωπαϊούς εταίρους.

Υ.Γ. “Το αμαρτάνειν ανθρώπινο, το συγχωρείν θεϊκόν”, δεν ισχύει σε αυτήν την περίπτωση.